

BOŽIĆNI OBIČAJI I RAZNOLIKOST IZMEĐU PORODICA I ZEMALJA

Moj omiljeni praznik je Božić i zato volim da verujem kako znam sve o njemu. Potrudicu se da vam dočaram kako izgledaju običaji za vreme Božića u mojoj porodici, a kako u drugim.

Božić je, pre svega, hrišćanski praznik kojim se proslavlja rođenje Isusa Hrista. I u mojoj porodici, i u porodicama širom sveta, on predstavlja jedan predivan praznik pun zanimljivih običaja, sem što se neki mogu razlikovati od drugih.

Uglavnom se proslavlja 25. decembra po gregorijanskom kalendaru, dok kod crkava koje se pridržavaju julijanskog kalendara, Božić se obeležava 7. januara. Lično, mislim da je prava šteta što se tako važan i lep praznik ne slavi u isto vreme širom sveta.

Proslavi Božića kod pravoslavnih prethode Tucindan, kada se priprema pečenica, i Badnji dan, koji je dobio ime po badnjaku koji se dan pred Božić seče i donosi u kuću.

Na Badnjak bismo rano ustajali, a mama i baka bi veselo pravile ukusan ručak, poletno spremale trpezariju i vešto pripremale nemrsnu hranu za večeru, budući da na Badnjak svi postimo.

Uglavnom bismo jeli ribu koju bi mama uvek napravila prste da polizeš, pa bi se pekao hleb koji bi bio na stolu sve do praznika Krstovdana. Nakon večere bismo svi zajedno otišli na tradicionalnu liturgiju na kojoj bi u toploj prazničnoj atmosferi dočekali Božić.

Najlepši deo Božića je slama koju bi baka postavljala pod sto uz pevanje božićnih pesama dok bismo sestra i ja uzbuđeno pijukale valjajući se po slami i tražeći slatkiše u njoj. Podjednako zanimljiv običaj jeste lomljenje obrednog kolača, česnice, koja bi se okretala u rukama ukućana. Onaj ko bi odlomio deo u kom je sakriven dinar, njega bi pratila sreća do kraja godine, pa bi ga moja baka uvek počastila.

Ponekad bih zapazila kod svojih komšija katolika da nemaju sve iste običaji kao mi. Oni bi odlazili na tri liturgije. Prvo bi išli na ponoćku na sam Badnjak gde bi dočekali Božić, a zatim na ranojutarnju liturgiju zornicu, takozvanu malu liturgiju gde se obično pričešćavalo, nakon koje bi usledila poldanica ili vela misa na koju se išlo po danu. Na liturgije bi moje komšinice često odlazile u različitim svečanim haljinama što smatram veoma zanimljivim budući da bismo moja porodica i ja uvek bili nekako dosadno obučeni. Ipak, istina je da se u brojnim zemljama Božićni praznici slave na drugačije načine.

U Meksiku, na primer, ljudi bi išli od vrata do vrata čestitajući, a katkad bi ih pozvali unutar domova gde bi zajedno učestvovali u razbijanju jedne vrste šarenog spremnika na užetu ispunjenog slatkišima.

U Australiji i zemljama istog podneblja, Božić bi se slavio usred leta zbog vremenske razlike između polulopti. Uh, ne bih volela da sam u Australiji.

Volim da razmišljam kako je Božić zimi kada sneg zaveje i kada uđemo u novu godinu. Međutim, možda bi bilo lepo videti Božić u Rusiji, jer kako čujem, tamo se umesto badnjaka nosi jelka koja ne predstavlja novogodišnji, već Božićni simbol. Zbog svoje zelene boje, ona predstavlja plodnost i večni hrišćanski život, a raznobojne veličanstvene kugle koje obogaćuju jelku, simbol su rajskih jabuka, odnosno iskušenja. Zvezda koja se stavlja na vrh jelke predstavlja Vitlejemsku zvezdu koja je sinula na veličanstvenom nebu u momentu Hristovog rođenja. U ruskoj tradiciji, na Badnji dan se ništa ne jede i ne pije sve do večeri, a za sto se ne seda sve dok se na nebu ne pojavi prva zvezda.

U manjim gradovima sačuvani su običaji kolede u kom momci i devojke idu od kuće do kuće pevajući koledarske pesme. Po narodnom verovanju, te noći se dešavaju čuda: nebo se otvara, sve vode kao što su reke, jezera i izvori imaju sposobnost da leče, a želje se ostvaruju.

Zar Božić nije jedan čaroban i bogat praznik? Bez obzira na to kako ga ljudi slavili, Božić, kao i mnogi drugi praznici, svima predstavlja jedno i uči nas pravim ljudskim i tradicionalnim vrednostima, i zato, bez obzira na raznolikost običaja između zemalja, svaka porodica širom sveta treba da ceni svoju tradiciju i da je čuva.

Dijana Čude
Učenica I/2 razreda
Karlovačke gimnazije